

Kategori: []	Gyldig fra/til: 06.10.2025/06.10.2026
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling	Versjon: 1.05
Godkjenner: Einar Kristoffersen	Retningslinje
Dok. ansvarlig: Einar Klæboe Kristoffersen	Dok.id: D70017

1 Hensikt

Beskrive rettigheter og rutiner rundt pasienter som etter alvorlig overbevisning ikke ønsker å motta blod og blodprodukter.

2 Målgruppe og avgrensning

Helsepersonell i Helse Bergen.

3 Definisjoner

Pasienter som nekter å motta blodoverføring, vil i det fleste tilfeller tilhøre Jehovas vitner. Blod og blodprodukt er definert som fullblod, erythrocytter, trombocytter og plasma, men i noen tilfeller kan enkelte typer blodbestanddeler likevel godtas. Det er viktig å avklare hvilke blodprodukter hver enkelt vil kunne godta å få.

Innhold

1	Hensikt.....	1
2	Målgruppe og avgrensning.....	1
3	Definisjoner	1
4	Ansvar.....	1
5	Gjennomføring	1
	5.1 Voksne pasienter (over 18 år).....	1
	5.1.1 Plikter som gjelder helsepersonell:.....	1
	5.2 Pasienter under 18 år	2
	5.3 Journalføring.....	2
6	Referanser	2
7	Endringer siden forrige versjon	2

4 Ansvar

Behandlingsansvarlig lege skal sikre informasjon og planlegging rundt behandling av pasienter som nekter blodoverføring.

5 Gjennomføring

5.1 Voksne pasienter (over 18 år)

Voksne pasienter (over 18 år) har på grunn av alvorlig overbevisning rett til å nekte å motta blod og blodprodukter i forbindelse med behandling, jf. pasient og brukerrettighetsloven §4-9, både for elektive og i ØH-situasjoner.

Pasienter har selvbestemmelsesrett i slike situasjoner, også selv om dette medfører at pasienten ikke får behandling som i ytterste konsekvens kan medføre at pasienten dør.

5.1.1 Plikter som gjelder helsepersonell:

- Forsikre seg om at pasienten er over 18 år og ikke er fratatt rettslig handleevne på det personlige området.

- Sikre at tilstrekkelig informasjon er gitt og at pasienten har forstått konsekvensene for egen helse som følge av behandlingsnektelsen.
- Forsikre seg om at pasientens ønske er et uttrykk for en alvorlig overbevisning.
- Dersom pasienten kan være under innflytelse av andre, bør pasienten spørres uten at pårørende eller andre er tilstede.
- Behandlende lege skal vurdere pasientens samtykkekompetanse, se [1.2.8-11 Vedtak om somatisk helsehjelp til pasienter over 16 år uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen](#)
- Avklare hvilke blodprodukter og andre mulige behandlingsmetoder (for eksempel «cellsaver») som pasienten godtar.
- *Elektiv behandling*; ta stilling til om planlagt behandling kan gjennomføres på en forsvarlig måte. Dersom dette ikke er mulig kan pasienten ev. etter avtale henvises til annet helsepersonell/sykehus.
- *ØH*; Dersom det er tvil om pasienten er gitt tilstrekkelig informasjon og har forstått konsekvensene for egen helse av behandlingsnekten, går helsepersonellet sin ØH-plikt foran pasientens rett til å nekte behandling.

5.2 Pasienter under 18 år

Retten til å nekte å motta blod og blodprodukter i forbindelse med nødvendig behandling, på grunn av alvorlig overbevisning, gjelder ikke for pasienter under 18 år.

Foreldre eller foresatte kan heller ikke nekte behandling med blodprodukter (eller annen nødvendig helsehjelp) på vegne av egne barn på grunn av alvorlig overbevisning.

5.3 Journalføring

Pasientens ønsker og overbevisning skal dokumenteres i journalen og ev. skriftlig erklæring med underskrift av pasienten skannes til journal.

Det må klart framgå i journalen at pasienten er vurdert med tanke på samtykkekompetanse.

Det skal også dokumenteres hvilken informasjon som er gitt til pasienten, og om pasienten har gitt uttrykk for å ha forstått informasjonen.

I situasjoner med nektelse av blodoverføring skal vurderinger som gjøres rundt dette dokumenteres i pasientens journal, enten det *gis blod eller ikke*.

6 Referanser

[Helsepersonelloven - Lov om helsepersonell m.v.](#) [Pasient- og brukerrettighetsloven - Lov om pasient- og brukerrettigheter](#)

[Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer, kap 4a](#)

7 Endringer siden forrige versjon

Forlenget gyldighet til 06.10.2026